

## PRAVILNIK O RADU RETRIVERA

Temeljem Statuta Hrvatskog kinološkog saveza, Izvršni odbor Hrvatskog kinološkog saveza na svojoj sjednici od 27.09.2013. godine donio je

### PRAVILNIK za ispitivanje i ocjenjivanje rada pasa retrivera

#### I OPĆE ODREDBE

##### Članak 1.

Ovim Pravilnikom Hrvatski kinološki savez (HKS) određuje obveze i uvjete za pojedina ispitivanja radnih sposobnosti retrivera za cijelo područje Republike Hrvatske.

Pojedine kinološke udruge mogu donositi svoje pravilnike o dodatnim disciplinama za pojedine propisane vrste ispita rada.

##### Članak 2.

Ispite rada retrivera čine slijedeći ispiti:

1. Ispit prirođenih osobina retrivera,
2. Ispit rada retrivera u donošenju,
3. Svestrani ispit rada retrivera,
4. Svestrani ispit rada retrivera s donošenjem patke s potapanjem.

Svestrani ispiti rada retrivera pod točkom 3 i 4 su jednake vrijednosti. Svi ispiti osim ispita prirođenih osobina retrivera mogu biti na državnoj i međunarodnoj razini.

#### II DUŽNOSTI ORGANIZATORA

##### Članak 3.

Ispitivanje rada retrivera može organizirati kinološka udruga članica HKS-a i Hrvatski kinološki savez.

##### Članak 4.

Kinološke udruge koje žele organizirati ispit rada retrivera, dužne su svoj plan provedbe tih priredbi za iduću godinu dostaviti HKS-u, u roku kojeg on odredi radi njihovog odobrenja sukladno Pravilniku o stručnom radu HKS-a. Plan mora sadržavati datum, mjesto održavanja i vrstu priredbe.

##### Članak 5.

Organizator ispitivanja rada retrivera dužan je objaviti najmanje mjesec dana ranije:

1. Vrstu priredbe koju organizira i koje kandidature i naslovi se mogu dodijeliti,
2. Datum, mjesto i vrijeme održavanja priredbe,
3. Koje pasmine mogu sudjelovati,
4. Najveći broj pasa koji će biti primljen,
5. Krajnji datum za podnošenje prijave,
6. Visinu prijavnine za sudjelovanje,
7. Osigurati zdravstvenu i veterinarsku službu,
8. Osigurati sve potrebne dozvole,
9. Navesti uvjete za smještaj sudionika.

##### Članak 6.

Organizator predlaže dovoljan broj sudaca za ispite uz odobrenje HKS-a u smislu Pravilnika o stručnom radu HKS-a.

Ispitivanje prirođenih osobina retrivera obavlja jedan (1) sudac i to do 15 pasa u jednom danu.

Na ispitu retrivera u donošenju ocjenjuju najmanje dva (2) suca do 15 pasa na dan.

Na svestranom ispitu rada retrivera ocjenjuju najmanje dva (2) suca do 12 pasa u okviru priredbe. Svestrani ispit rada se održava u dva dana zbog postavljanja krvnog traga prethodnog dana.

Za ispitivanje rada retrivera na kojem se dodjeljuje CACT HR i CACIT, organizator obavezno angažira tri (3) kinološka suca iz najmanje dvije kinološke udruge. Na ispitivanju rada retrivera na kojima se dodjeljuje CACIT organizator obavezno, od tri suca, angažira jednog iz inozemstva.

#### Članak 7.

Organizator ispitivanja rada retrivera zadržava pravo pravodobnog otkazivanja ispita i to najmanje 5 dana ranije. O tome je dužan izvjestiti prijavljene natjecatelje i suce, a novac za prijavninu vratiti. Ako priredbu otkáže kasnije, a neki natjecatelji i suci dođu, organizator je dužan nadoknaditi im nastale troškove.

#### Članak 8.

Organizator ispita dužan je sucima nadoknaditi troškove kao i naknadu za njihov rad sukladno Pravilniku o stručnom radu HKS-a ili prema prethodnom dogovoru sa svakim sucem, prilikom pozivanja, ponaosob.

### III UVJETI NATJECANJA NA ISPITIVANJU RADA RETRIVERA

#### Članak 9.

Prilikom održavanja ispita posebno se treba pridržavati slijedećeg:

- a) Na ispitima rada retrivera mogu sudjelovati psi, pozitivno ocjenjenog oblika, upisani u rodovnu knjigu HKS-a i rodovne knjige stranih kinoloških organizacija koje priznaje FCI.
- b) Vlasnik ili vodič psa na vrijeme podnosi prijavu organizatoru u kojoj mora navesti: ime psa i broj rodovnice te broj mikročipa i eventualno tetovir broj, pasminu, spol, datum štenjenja, ime i prezime te adresu vlasnika i vodiča, datum podnošenja prijave, potpis vlasnika odnosno vodiča.
- c) Sudionici podnose pismenu prijavu za svoje pse u roku koji odredi organizator i prilažu dokaz o uplaćenju prijavnini.
- d) Niti jedna prijava neće biti prihvaćena poslije utvrđenog roka.
- e) Strani državljani sudionici ispita prijavljuju pse na vrijeme, a uplatu mogu obaviti pri dolasku.
- f) U ekipnom natjecanju uz sudionike u ekipi, prijavljuje se i rezerva.
- g) Poslije zaključenog prijavljivanja za ispit ne može biti prihvaćena nikakva izmjena ili zamjena prijavljenog s neprijavljenim psom.
- h) Odjava ispita prihvaća se najmanje pet (5) dana prije održavanja i tada se vraća uplaćeni iznos. Jedino kuje koje se tjeraju u vrijeme ispita smatrat će se pravovremeno odjavljenim.

#### Članak 10.

Ne mogu se prijaviti opasni psi, psi oboljeli od raznih bolesti, kuje koje se tjeraju, niti psi vlasnika ili vodiča kojima je izrečena zabrana sudjelovanja na kinološkim priredbama.

#### Članak 11.

Ako se ispit rada provodi u više skupina, raspored pasa obavlja organizator natjecanja ždrijebanjem. Psi jednog vlasnika moraju biti raspoređeni istoj ispitnoj skupini. Raspored ispitnika unutar jedne ispitne skupine određuje se prema pravilima ždrijeba.

#### Članak 12.

Udruga koja organizira ispitivanje rada retrivera određuje voditelja ispita, njegove pomoćnike i službene pucače. Voditelj ispita prema pravilu mora biti kinološki sudac, sudski pripravnik, ispitani ili priznati vodič.

Voditelj ispita odgovoran je za pripremu i neometanu provedbu ispita. Organizator zajedno sa voditeljem ispita ima punu odgovornost za uredno vođenje ispita. Voditelj ispita potpisuje zbirni izvještaj o održanom ispitu i prima eventualne žalbe i prigovore.

#### Članak 13.

Prije početka ispitivanja rada retrievera suci održavaju kratki dogovor radi rasporeda ispitnih disciplina, usklađivanja kriterija ocjenjivanja i radi dobivanja informacija o terenu na kojem se provodi ispit.

#### Članak 14.

Ispitivanje rada pasa izvodi se pojedinačno osim ispitnih disciplina „Ponašanje na pucanj“ i „Ponašanje na stajalištu“.

#### Članak 15.

Upotrebu zviždaljke ili glasa treba svesti na najmanju mjeru. Suci će zbog nedoličnog ponašanja vođača ili zbog neosnovanih kritika (koje ometaju normalan rad ispita) isključiti istog iz daljnjeg natjecanja.

#### Članak 16.

U vrijeme ispitivanja rada nijedan pas ne smije nositi nikakav aparat za zapovijedanje i korigiranje rada.

#### Članak 17.

Suci su obavezni u granicama mogućnosti svim psima osigurati odgovarajuće uvjete rada.

### IV OCJENJIVANJE

#### Članak 18.

Ispitne discipline imaju određeno vrijeme u kojem pas mora odraditi traženu radnju, a kvaliteta tog rad se ocjenjuje dodjeljivanjem odgovarajućeg broja bodova. U slijedećoj tablici je navedeno maksimalno vrijeme trajanja pojedine discipline i maksimalni broj bodova za idealan rad.

Disciplina	Vrijeme minuta	Ispit donošenja	Svestrani	Svestrani s potapanjem
<b>1. Poslušnost</b>				
a) Ponašanje na pucanj				
b) Ponašanje na stajalištu	<b>3'</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>8</b>
c) Vodljivost na povodniku		<b>4</b>	<b>4</b>	<b>4</b>
d) Slobodno slijeđenje uz nogu		<b>8</b>	<b>8</b>	<b>8</b>
e) Odložljivost s pucnjem	<b>5'</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>8</b>
f) Poslušnost u polju, šumi i vodi		<b>12</b>	<b>12</b>	<b>12</b>
<b>2. Rad u polju</b>				
a) Povlaka pernate divljači	<b>5'</b>	<b>16</b>	<b>16</b>	<b>16</b>
b) Slobodno traženje 2 komada pernate divljači	<b>10'</b>	<b>16</b>	<b>16</b>	<b>16</b>
<b>3. Rad u šumi</b>				
a) Povlaka dlakave divljači	<b>7'</b>	<b>16</b>	<b>16</b>	<b>16</b>
b) Slobodno traženje 2 komada dlakave divljači	<b>10'</b>	<b>16</b>	<b>16</b>	<b>16</b>
<b>4. Rad u vodi</b>				
a) Rad u vodi za puštenom patkom	<b>10'</b>	<b>16</b>	<b>16</b>	<b>16</b>
b) Donošenje patke iz duboke vode	<b>4'</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	

c) Donošenje patke s potapanjem	<b>10'</b>			<b>20</b>
d) Donošenje dva komada pernate divljači preko vode	<b>15'</b>		<b>20</b>	<b>20</b>
<b>5. Donošenje</b>				
a) Zeca – kunića		<b>8</b>	<b>8</b>	<b>8</b>
b) Fazana – trčke		<b>8</b>	<b>8</b>	<b>8</b>
c) Patke		<b>8</b>	<b>8</b>	<b>8</b>
<b>6. Rad na krvnom tragu</b>	<b>30'</b>		<b>20</b>	<b>20</b>
<b>7. Vodljivost</b>		<b>6</b>	<b>12</b>	<b>12</b>
<b>8. Volja za rad</b>		<b>9</b>	<b>9</b>	<b>9</b>
<b>Ukupno</b>		<b>167</b>	<b>213</b>	<b>225</b>

#### Članak 19.

Na temelju postignutih bodova ocijenjeni psi dobivaju jednu od slijedećih ocjena:

Ocjena	Ispit donošenja	Svestrani	Svestrani s potapanjem
<b>Odličan</b>	<b>142</b> i više	<b>181</b> i više	<b>192</b> i više
<b>Vrlo dobar</b>	<b>125</b> do <b>141</b>	<b>160</b> do <b>180</b>	<b>169</b> do <b>191</b>
<b>Dobar</b>	<b>84</b> do <b>124</b>	<b>107</b> do <b>159</b>	<b>113</b> do <b>168</b>

Prva tri (3) odlična psa se rangiraju: odličan I, odličan II, odličan III.

Pas je položio ispit prirođenih osobina ako je pozitivno ocijenjen iz disciplina:

- ponašanje na pucanj,
- donošenje pernate divljači,
- donošenje patke iz duboke vode.

Na ispitu prirođenih osobina psi se ocjenjuju s: „položio“ s detaljnim opisom rada i „nije položio“ s detaljnim opisom rada.

Na ostalim ispitima rada pas može dobiti ocjenu odličan, vrlo dobar i dobar, ako u svim ispitnim disciplinama pokaže pozitivne rezultate i osvoji potreban broj bodova. Pas može položiti ispit rada ako iz jedne od ispitnih disciplina:

- ponašanje na stajalištu,
- vodljivost na povodniku,
- slobodno slijeđenje uz nogu,

nije postigao niti jedan bod. Takav pas može postići najveću ocjenu dobar.

#### Članak 20.

Na ispitima rada državnog značaja mogu se dodjelivati kandidature CACT HR i Rez.CACT HR, a na ispitima međunarodnog značaja CACIT i Rez. CACIT. Na ispitima na kojima se dodjeljuju kandidature CACT HR odnosno CACIT, mora sudjelovati najmanje 6 pasa.

#### Članak 21.

Ako se ispit rada s dodjelom kandidature CACT HR ili CACIT održava u dvije ili više baterija, na kraju ispita rada izvodi se završno natjecanje (baraž), za pse koji su u svojim baterijama kandidati za te kandidature.

Na završnom natjecanju se ispituje i ocjenjuje disciplina „Slobodno traženje 2 komada pernate divljači“.

#### Članak 22.

Organizator može predvidjeti dodjeljivanje počasnih zvanja i titula za postignuti uspjeh, a vodiče za dobro vođenje može nagraditi prigodnim nagradama.

#### Članak 23.

Suci nisu obvezni dodijeliti sve predviđene kandidature i počasne naslove, ako smatraju da nisu zaslužene.

#### Članak 24.

Ako zajedno ocjenjuje više sudaca, ocjena za svakog psa donosi se zajednički dogovorenom ocjenom, a ako se to ne može, ocjena se izražava na temelju srednje vrijednosti.

#### Članak 25.

Za discipline koje se promatraju i ocjenjuju kroz cijeli tijek radnog ispita, kao „Poslušnost u polju, šumi, vodi“, „Vodljivost“ i „Volja za rad“, a kroz izvršenje drugih radnji ispituju odvojeno jedan od drugog različiti suci, ocjena se donosi zajedničkim odlukama ili se izražava kao srednja vrijednost.

#### Članak 26.

Pri ocjenjivanju i rangiranju pasa suci vode računa o načinu i kvaliteti rada svake pasmine retrievera.

U ocjenbenu listu upisuje se postignuti broj bodova za svaku disciplinu, njihov ukupan zbroj i ocjena.

#### Članak 27.

Predsjednik sudačkog povjerenstva, tj. sudac, na kraju ispita rada javno objavljuje dodjeljene ocjene, osvojene kandidature i počasne naslove s odgovarajućim javnim obrazloženjem rada psa u kojem se navode dobre osobine i nedostaci u radu.

### V ELIMINACIJSKE POGREŠKE

#### Članak 28.

Eliminacijske greške zbog kojih se pas isključuje s daljnjeg ispita rada jesu:

- strah od pucnja,
- nedonošene divljači,
- zakapanje mrtve divljači,
- trganje mrtve divljači ili oštećivanje zubima,
- ukoliko pas svojim ponašanjem ometa ispit rada,
- ukoliko se vodič ne pokorava naredbama voditelja ispita, odnosno sudaca za rad.

### VI SUDAČKI IZVJEŠTAJ

#### Članak 29.

Poslije završenog ispita rada suci moraju načiniti izvještaj u tri primjerka u kojem ukratko daju slijedeće podatke:

- vrsta ispita i broj dovedenih pasa,
- vremenski uvjeti na dan ispita rada,
- podatke o terenu i divljači,
- podatke o sucima koji su ocjenjivali pse,
- podatke i ostvaren uspjeh sudačkih pripravnika koji su sudjelovali na ispitu.

#### Članak 30.

Organizator ispita rada dužan je sudački izvještaj dostaviti u HKS, za sve priredbe bez obzira na razinu, najkasnije u roku dva tjedna. Uz izvještaj moraju se dostaviti i kopije svih pojedinačnih ocjenskih lista pa i onih na kojima su dodijeljene kandidature CACT HR odnosno CACIT.

## VII ISPITIVANJE RADA RETRIVERA

### Članak 31.

#### **1.)Ispit prirodnih osobina retrievera**

Cilj ispita prirodnih osobina je utvrditi nasljedne osobine za rad u lovu, koje su svojstvene pasmini kojima psi pripadaju.

Ispite prirodnih osobina polažu retrieveri u starosnoj dobi od 9 mjeseci do dvije godine. Ovi se ispiti održavaju prema pravilu u proljeće i jesen. Na ispitu prirodnih osobina psi se ocjenjuju opisno.

### Članak 32.

Ispit prirodnih osobina nije dovoljan za dobivanje naslova državnog ili međunarodnog prvaka u ljepoti i radu.

### Članak 33.

Na ispitu prirodnih osobina retrievera ispituju se i ocjenjuju slijedeće discipline:

- 1.Ponašanje na pucanj (utvrđivanje straha od pucnja – streloplašljivosti)
- 2.Vodljivost
- 3.Donošenje pernate divljači
- 4.Donošenje patke iz duboke vode.

### Članak 34.

#### **2.)Ispit rada retrievera u donošenju**

Ispit rada u donošenju je radni ispit. Cilj i zadatak ispita je da se utvrdi stupanj pripremljenosti psa za korištenje u lovu poslije pucnja, njegove poslušnosti i njegove čvrstine karaktera.

Ispit rada retrievera u donošenju provodi se u jesen u jednom danu. Psi se na ovom ispitu u svim disciplinama ocjenjuju pojedinačno, osim discipline „Ponašanje na stajalištu“.

Minimalna starost pasa koji mogu sudjelovati na ispitu rada je 15 mjeseci.

Uvjet za sudjelovanje na ispitu retrievera u donošenju je položen ispit prirodnih osobina retrievera.

### Članak 35.

Na ispitu rada retrievera u donošenju ispituju se i ocjenjuju slijedeće discipline:

- 1.Poslušnost
  - a)Ponašanje na pucanj
  - b)Vodljivost na povodniku
  - c)Slobodno slijeđenje uz nogu
  - d)Odloživost s pucnjem
  - e)Poslušnost u polju, šumi i vodi
- 2.Rad u polju
  - a)Vučna staza pernate divljači
  - b)Slobodno traženje dva komada pernate divljači (dozvoljeno i: 1 fazan i 1 zec)
- 3.Rad u šumi
  - a)Vučna staza dlakave divljači
  - b)Slobodno traženje dva komada dlakave divljači
- 4.Rad u vodi
  - a)Rad u vodi za puštenom patkom
  - b)Donošenje patke iz duboke vode
- 5.Donošenje
  - a)zeca – kunića
  - b)fazana – trčke
  - c)patke
- 6.Vodljivost

## 7. Volja za rad

### Članak 36.

#### 3.) Svestrani ispit rada retrivera

Svestrani ispit rada retrivera može se izvesti u dva programa:

- a) Svestrani ispit rada retrivera
- b) Svestrani ispit rada retrivera s donošenjem patke s potapanjem.

Oba programa svestranog ispita rada retrivera su jednake vrijednosti.

Na svestranom ispitu rada retrivera psi se u svim ispitnim disciplinama ocjenjuju pojedinačno, osim discipline „Ponašanje na stajalištu“.

Uvjet za sudjelovanje na svestranom ispitu rada retrivera je položen ispit prirođenih osobina retrivera. Minimalna starost pasa koji mogu sudjelovati na ovom ispitu je 15 mjeseci.

Svestrani ispit rada retrivera provodi se u jesen u vrijeme lovne sezone. Provodi se kroz dva dana.

Na svestranom ispitu rada retrivera ispituju se slijedeće discipline:

##### 1. Poslušnost

- a) Ponašanje na pucanj
- b) Vodljivost na povodniku
- c) Slobodno slijeđenje uz nogu
- d) Odloživost s pucnjem
- e) Poslušnost u polju, šumi i vodi

##### 2. Rad u polju

- a) Vučna staza penate divljači
- b) Slobodno traženje dva komada pernate divljači

##### 3. Rad u šumi

- a) Vučna staza dlakave divljači
- b) Slobodno traženje dva komada divljači (1 fazan i 1 zec)

##### 4. Rad u vodi

- a) Rad u vodi za puštenom patkom
- b) Donošenje patke iz duboke vode
- c) Donošenje 2 komada pernate divljači preko vode

##### 5. Donošenje

- a) zeca – kunića
- b) fazana – trčke
- c) patke

##### 6. Rad na krvnom tragu

##### 7. Vodljivost

##### 8. Volja za rad

Na svestranom ispitu rada retrivera s donošenjem patke s potapanjem ispituju se slijedeće discipline:

##### 1. Poslušnost

- a) Ponašanje na pucanj
- b) Vodljivost na povodniku
- c) Slobodno slijeđenje uz nogu
- d) Odloživost s pucnjem
- e) Poslušnost u polju, šumi i vodi

##### 2. Rad u polju

- a) Vučna staza penate divljači
- b) Slobodno traženje dva komada pernate divljači

##### 3. Rad u šumi

- a) Vučna staza dlakave divljači
- b) Slobodno traženje dva komada divljači (1 fazan i 1 zec)

##### 4. Rad u vodi

- a) Rad u vodi za puštenom patkom
- b) Donošenje patke s potapanjem

- c)Donošenje 2 komada pernate divljači preko vode
- 5.Donošenje
  - a)zeca – kunića
  - b)fazana – trčke
  - c)patke
- 6.Rad na krvnom tragu
- 7.Vodljivost
- 8.Volja za rad

## VIII VODIČI

### Članak 38.

Vodiči sa psima moraju biti na mjestu i u vrijeme određeno za sastanak. Vodiči su dužni držati se uputa i naloga sudaca i voditelja ispita rada.

## IX GLEDATELJI

### Članak 39.

Gledatelji mogu promatrati i pratiti ispit rada na rastojanju od 100 koraka iza sudaca i mogu se kretati samo putevima, a ne smiju ići obrađenim poljoprivrednim površinama. Gledatelji se moraju prilagoditi svim naredbama voditelja ispita i redara.

## X PRIGOVORI

### Članak 40.

Na sudačke odluke može se dati pismeni prigovor najkasnije jedan (1) sat poslije proglašenja rezultata, uz novčanu kauciju koja mora biti naznačena u odredbama natjecanja. Prigovor se daje voditelju ispita koji zajedno s delegatom (ako se radi o ispitu na kojem se dodjeljuje kandidatura) i sucima razmatra prigovor, a delegat donosi rješenje. Na ispitima rada gdje nema delegata konačno rješenje donosi voditelj ispita.

### Članak 41.

Odluka delegta ili voditelja ispita rada je konačna, i na nju se ne može dalje žaliti.

## XI ZAVRŠNE ODREDBE

### Članak 42.

Uz ovaj pravilnik mogu se primjenjivati i drugi pravilnici za ocjenjivanje i ispitivanje rada retrivera koje priznaje FCI uz raniju suglasnost mjerodavnog tijela HKS-a.

### Članak 43.

U cilju ujednačavanja kriterija ocjenjivanja uz ovaj Pravilnik donose se **Upute za ocjenjivanje na ispitu rada retrivera**, koja su njegov sastavni dio i obavezno se moraju primjenjivati.

### Članak 44.

Ovaj Pravilnik za ispitivanje i ocjenjivanje rada retrivera stupa na snagu danom donošenja.



## **UPUTE ZA OCJENJIVANJE RADA RETRIVERA**

### **ISPIT PRIROĐENIH OSOBINA**

Na ispitima prirođenih osobina retrievera obvezne discipline ispituju se na slijedeći način:

#### **1. PONAŠANJE NA PUCANJ**

Kod ponašanja na pucanj ispituje se nekoliko pasa istovremeno (u grupi po 5 pasa). Vodiči sa psima na nenategnutom povodniku rasporede se u polukrug jedan od drugog na udaljenosti od po prilici 5 koraka. Psi su u sjedećem položaju, a vodiči pokraj njih.

Sudac će udaljen s pucačem petnaestak koraka od postavljenih pasa i vodiča dati znak pucaču da u zrak ispali iz lovačke puške 2 hica u vremenskom razmaku od 10 – 20 sekundi.

Pas koji se ne plaši pucnja ne pokazuje strah već na hitac reagira oštrim pogledom i zainteresirano. Pas ne smije davati utisak da želi pobjeći od vodiča ili pokazivati druge oblike straha. Ne smije cviliti niti se trzati ili otimati s povodnika. Za normalno ponašanje za vrijeme pucnja sudac će pismeno utvrditi: „Pas se ne boji pucnja“ odnosno „Pas je siguran na pucanj“. Za nenormalno ili plašljivo ponašanje na pucanj sudac će utvrditi: „Pas je plašljiv na pucanj“ ili „Pas je streloplašljiv“.

Pas plašljiv na pucanj ne može položiti ispit prirođenih osobina i isključuje se sa ispita.

#### **2. VODLJIVOST**

Vodljivost psa se ocjenjuje obzirom na način kako pas vezan na povodniku prati vodiča na neobraslom i obraslom terenu i u prisustvu ljudi. Pravilo je da pas na neobraslom terenu hoda uz lijevu nogu vodiča tako da pleća psa maksimalno dosežu visinu koljena vodiča ili neznatno iza koljena vodiča. U gustišu pas hoda neposredno iza vodiča.

Vodljivost na povodniku treba promatrati tijekom cijelog ispita i ponašanje psa na povodniku uzeti u obzir kod donošenja konačne ocjene. Greške su: opetovane opomene, trzanje povodnika od strane psa, skretanje s linije vođenja, kao i svako odstupanje od opisanog zahtjeva.

#### **3. DONOŠENJE PERNATE DIVLJAČI**

Donošenje pernate divljači (fazan, trčka, patka) na otvorenom polju ispituje se ovako:

Vodič uz nogu dovede vezanog psa na povodniku na određeno mjesto i tu ga posjedne. Sudac ili njegov pomoćnik će na udaljenosti 20 – 30 koraka od vodiča što je moguće dalje odbaciti komad pernate divljači i to tako da pas vidi odbačenu divljač. Tek kad je divljač pala, vodič odvezuje psa i izdaje zapovjed za donošenje. Pas mora što je prije moguće pronaći odbačenu divljač, uzeti je punim ustima, donijeti, sjesti i na zapovijed predati na ruke vodiču. Teren na kojem se izvodi donošenje pernate divljači mora biti obrašten travom ili niskim grmljem.

Kod ove discipline uzima se u obzir volja i brzina traženja, način traženja, zahvat, donošenje i predaja divljači. Vrijeme izvršenja zadatka donošenja može iznositi najviše 15 minuta.

Greške u donošenju su: zahvat za glavu, vrat, nogu ili krilno pero, trganje, zakapanje, kao i svako odstupanje od opisanog zahtjeva. Pas koji nije s uspjehom izvršio radnju donošenja, ne može položiti ispit prirođenih osobina.

#### **4. DONOŠENJE PATKE IZ DUBOKE VODE**

Voda u kojoj se ispituje ova disciplina treba biti stajaća i duboka, po mogućnosti s obalnim nagibom.

Odstreljena se patka baca što je moguće dalje u stajaću duboku i neobrašćenu vodu, odstreljena patka se može zamijeniti „DUMMY“-em. Vodič sa psom udaljen je od ruba vode 10 koraka. Pas koji se ispituje sjedi za to vrijeme pokraj vodiča.

Na zapovjed vodiča pas bez ogrlice treba najkraćim putem plivati do divljači i donijeti je. Po izlasku iz vode, bez otresanja i ispuštanja na zemlju, pas predaje patku vodiču, u sjedećem položaju, koji je udaljen 5 koraka od ruba vode.

Greške su: zahvat za krilno pero, glavu, vrat ili nogu. Ispuštanje patke na obalu i stresanje. Nije greška ako pas popravi zahvat u vodi ili po izlasku na obalu. Pas koji nije uspješno izvršio ovu radnu disciplinu ne može položiti ispit prirođenih osobina.

## OCJENJIVANJE

Na ispitima prirodnih osobina retrievera psi se ocjenjuju samo opisno s konstatacijom „položio“ ili „nije položio“.

Pas je položio ispit prirodnih osobina ako je zadovoljio rad u disciplinama ponašanje na pucanj, donošenje pernate divljači i donošenje patke iz duboke vode.

U listu ocjenjivanja u prostoru za opis rada treba što je moguće potpunije obrazložiti rad psa. Ocjenska lista se popunjava u 3 primjerka od kojih se jedan primjerak uručuje vodiču.

U radnu knjižicu ili rodovnicu upisuje se samo pozitivno dostignuće.

Prilikom objave rezultata i podjele ocjenbenih lista vodičima, sudac će dati kratki osvrt na rad pasa koji su se istakli na ispitu prirodnih osobina.

## ISPIT RETRIVERA U DONOŠENJU

Ispit rada retrievera u donošenju je radni ispit. Cilj je i zadatak ispita da se utvrdi stupanj pripremljenosti korištenja psa u lovu poslije pucnja, njegova poslušnost i njegova čvrstina karaktera. Ispit rada retrievera u donošenju provodi se u jesen u vrijeme lovnih sezona u jednom danu. Na tom ispitu ispituju se i ocjenjuju slijedeće discipline:

### 1. POSLUŠNOST

- |                                |           |
|--------------------------------|-----------|
| a) Ponašanje na stajalištu     | 8 bodova  |
| b) Vodljivost na povodniku     | 4 boda    |
| c) Slobodno slijeđenje uz nogu | 8 bodova  |
| d) Odložljivost s pucnjem      | 8 bodova. |

Discipline 1 a, b, c, d ispituju se kao prve u određenom slijedu, pri čemu se psi plašljivi na pucanj odmah eliminiraju iz ispita.

- |                                    |           |
|------------------------------------|-----------|
| e) Poslušnost u polju, šumi i vodi | 12 bodova |
|------------------------------------|-----------|

Promatra se i uzima u obzir za vrijeme cijelog ispita.

### 2. RAD U POLJU

- |  |           |
|--|-----------|
| a) Vučna staza pernate divljači                  | 16 bodova |
| b) Slobodno traženje dva komada pernate divljači | 16 bodova |

### 3. RAD U ŠUMI

- |  |           |
|--|-----------|
| a) Vučna staza dlakave divljači                  | 16 bodova |
| b) Slobodno traženje dva komada dlakave divljači | 16 bodova |

### 4. RAD U VODI

- |                                   |           |
|-----------------------------------|-----------|
| a) Rad u vodi za puštenom patkom  | 16 bodova |
| b) Donošenje patke iz duboke vode | 8 bodova  |

### 5. DONOŠENJE

- |                   |          |
|-------------------|----------|
| a) zeca – kunića  | 8 bodova |
| b) fazana – trčke | 8 bodova |
| c) patke          | 8 bodova |

- |               |          |
|---------------|----------|
| 6. VODLJIVOST | 6 bodova |
|---------------|----------|

Promatra se i uzima u obzir za vrijeme cijelog ispita.

- |                 |          |
|-----------------|----------|
| 7. VOLJA ZA RAD | 9 bodova |
|-----------------|----------|

Pas može osvojiti ukupno 167 bodova.

### 1. POSLUŠNOST

- a) Ponašanje na stajalištu

Pse treba postaviti uzduž kakve žice, šikare, kukuruza ili slično, u razmaku od 20 koraka. S druge strane živice, unutar šikare ili kukuruza pogoniči (pomoćno osoblje na na ispitu rada ili vodiči s vezanim psima koji čekaju na red), hodaju uzduž postavljenih pasa i prave buku vikom, udaranjem batinom o živicu, po grmlju ili po kukuruzu s povremenim pucanjem u zrak iz lovačke puške. Sudac se postavi tako da ima pregled nad svakim psom.

Kod ove discipline pas na stajalištu treba biti slobodan ili privezan, u ležećem ili sjedećem položaju i ponašati se potpuno mirno.

Na ocjenu nema utjecaja da li pas sjedi ili leži. Ako je pas na stajalištu privezan, to snižava kod inače besprijekornog rada ocjenu za 4 boda. Greške su: cviljenje, lajanje, ustajanje, potezanje povodnika, udaljavanje s mjesta, opetovane opomene od strane vodiča. Udaljavanje s mjesta, lajanje i neprestano cviljenje treba vrednovati s nula (0) bodova.

b) Vodljivost na povodniku

Vodljivost na povodniku treba promatrati tijekom cijelog ispita, i ponašanje psa na povodniku, uzeti u obzir kod konačne ocjene. Ova disciplina se ispituje u vezi sa disciplinama „Slobodno slijeđenje uz nogu“ i „Odloživost s pucnjem“.

Vodič ide sa svojim psom s udaljenosti od oko 100 koraka prema onom mjestu gdje psa treba odložiti. Prvih 50 koraka vodič vodi psa privezanog sa strane. Pri tom pas treba ići ili neznatno iza ili pokraj vodiča tako da pleća psa maksimalno dosižu visinu koljena vodiča. Maksimalni broj bodova dobiva samo onaj pas na kojeg vodič ne mora utjecati.

Greške su: opetovane opomene, natezanje i trzanje povodnika od strane psa, kao i skretanje. Prilikom zaustavljanja vodiča pas mora sjesti bez zapovjedi.

c) Slobodno slijeđenje uz nogu

Nakon što je pas bio vođen 50 koraka na povodniku, sudac izdaje naredbu „slobodno uz nogu“. Vodič treba tada odvezati povodnik, a da pas od njega ne skrene ili ne pobjegne. Pas se prilikom slobodnog slijeđenja uz nogu mora ponašati jednako kao i za vrijeme vođenja na povodniku. Greške treba ocjenjivati kao kod discipline „vodljivost na povodniku“.

d) Odloživost s pucnjem

Nakon 50 koraka slobodnog slijeđenja uz nogu vodič odlaže (poliježe) svoga psa znakom ili tihom zapovjedi. Vodič odlazi - bez da se osvrće na svog psa – polako koračajući do iza određenog visokog zaklona. Tamo se po uputi suca nakon oko minute ispaljuje iz lovačke puške prvi hitac, a nakon oko 10 - 20 sekundi drugi. Nakon oko minute poslije drugog pucnja vodič se polako vraća svojem psu, posjedne ga i veže na povodnik.

Odloživost psa pomoću predmeta (povodnika, naprtnjača i sl.) snižuje ocjenu za 2 boda. Sjedanje psa snižuje ocjenu za 2 boda, ustajanje za 4 boda, udaljavanje od mjesta do 3 koraka za 6 bodova. Udalji li se pas više od tri koraka od svog mjesta dobiva nula (0) bodova. Isto tako dobiva nula (0) bodova ako cvili, laje ili ga vodič odloži silom.

e) Poslušnost u polju, šumi i vodi

Poslušnost se sastoji u tome da se pas tijekom cijelog ispita rado i radosno odaziva pozivu, primijećenom zvižduku ili znaku vodiča. Poslušnost se očituje i u visokom stupnju vodljivosti tijekom cijelog ispita. Ona se manifestira i u tome što se pas tijekom rada mirno ponaša u odnosu na druge pse, ne zateže povodnik, ne laje i ne zavija čime dokazuje da sigurno ne ometa niti u lovu.

## 2. RAD U POLJU

a) Vučna staza pernate divljači

Vučna staza se polaže tako da se po mogućnosti još topao primjerak pernate divljači (fazan, trčka, patka) povlači po preglednom terenu 200 koraka uz uključivanje jednog približno pravokutnog zavoja i odloži na otvorenom polju, nikako u udubljenju ili iza grma. Početak vučne staze „nastrijel“ treba naznačiti pomoću pojedinačnih pera vučne divljači. Budući je donošenje vučne divljači bitan sastavni dio na vučnoj stazi, rad psa koji nije donio divljač mora biti ocijenjen s nula (0) bodova. Što se tiče ostalog vrijede opće napomene o vučnoj stazi koje su opisane u ovom Pravilniku – Svestrani ispit rada retrivera.

b) Slobodno traženje 2 komada pernate divljači

Ovaj se rad izvodi pri vjetru u leđa ili pobočnim vjetrom na poljskom terenu s gustim ne previsokim raslinjem neposredno nakon izlaganja divljači za traženje. Na udaljenosti od 60 koraka bacaju se 2 komada pernate divljači. Kut između 2 komada divljači – gledano s polazišta, iznosi 90 stupnjeva. Divljač za traženje mora biti bačena vodiču sa suprotne strane u poljski zaklon. Pas kojeg će se ispitivati ne smije to gledati. Vodič odvezuje psa na polazištu i tu treba ostati za vrijeme rada psa. Upućivanje psa može se vršiti putem vidnih – vizualnih ili zvučnih – auditivnih znakova.

Opetovane glasne zapovjedi i svako otkrivanje pravca prema divljači smanjuje broj bodova.

Ocjenjuje se volja psa za nalaženje i donošenje. Pas mora pokazati da želi naći i donijeti divljač. Pas koji primjećenu divljač kod prvokratnog nalaženja ne uzme samostalno tj. bez utjecaja vodiča mora biti ocjenjen s nula (0) bodova.

#### Vrednovanje:

Donešeno divljači	Vremenski period	Bodovi
2 donešena komada	za 5 minuta	<b>16</b>
2 donešena komada	za 7 minuta	<b>12</b>
2 donešena komada	za 10 minuta	<b>8</b>
1 donešeni komad	za 5 minuta	<b>8</b>
1 donešeni komad	za 7 minuta	<b>4</b>
niti jedan donešeni komad	za 10 minuta	<b>0</b>

### 3. RAD U ŠUMI

#### a) Vučna staza dlakave divljači

Duljina vučne staze dlakave divljači iznosi 300 koraka uz uključivanje dva približno pravokutna zavoja, zadnjih 100 koraka mora biti položena u šumi. Ako ispitni teren ne dozvoljava drugačije, vučne staze mogu i u cijelosti biti položene u šumi, pri čemu rad psa treba biti vidljiv barem do prvog zavoja.

Početak vučne staze „nastrel“ treba naznačiti pramenovima dlake vučene divljači. Vučna staza dlakave divljači polaže se svježe ubijenim zecom ili kunićem kome se nožem probodu grudi. Upotrebljen zec ili kunić mora biti približno jednak veličini odraslih primjeraka.

Budući je donošenje vučene divljači bitni sastavni dio rada na vučnoj stazi, rad psa koji nije donio divljač mora biti ocjenjen s nula (0) bodova.

Što se tiče ostalog vrijede opće napomene o vučnoj stazi koje su opisane u ovom Pravilniku – Svestrani ispit rada retrievera.

#### b) Slobodno traženje 2 komada dlakave divljači

Na obraslu površinu – šumski teren s dobrim zaklonom – grmlje ili paprat – od oko 50 x 50 m veličine, bacaju se vodiču sa suprotne strane 2 komada dlakave divljači. Bacanje se treba po mogućnosti izvršiti protiv vjetra, obavezno u odsutnosti vodiča i psa.

Vodič dovodi psa privezanog do označene površine i odvezuje ga radi traženja izgubljene divljači. Vodič ne smije stati na površinu za traženje, ali može hodati uzduž rubne linije s koje je pustio psa. Pas mora pokazati da hoće tražiti, naći i donijeti nađenu divljač. Pas koji primjećenu divljač kod prvokratnog nalaženja ne uzme samostalno tj. bez utjecaja vodiča mora biti ocjenjen s nula (0) bodova.

Opetovane glasne naredbe i svako otkrivanje pravca prema divljači umanjuje broj bodova.

#### Vrednovanje:

Donešeno divljači	Vremenski period	Bodovi
2 donešena komada	za 5 minuta	<b>16</b>
2 donešena komada	za 7 minuta	<b>12</b>
2 donešena komada	za 10 minuta	<b>8</b>
1 donešeni komad	za 5 minuta	<b>8</b>
1 donešeni komad	za 7 minuta	<b>4</b>
niti jedan donešeni komad	za 10 minuta	<b>0</b>

### 4. RAD U VODI

#### a) Rad u vodi za puštenom patkom

Za rad u vodi treba koristiti divlje patke kojima je na krilima iščupano perje. Perje ne treba rezati, jer se do zime neće obnoviti. Patka se postavi na obalu, bez da vodič i pas to gledaju. Nakon što se mjesto „pada“ označi s nekoliko pera, patka se potjera u vodu. Raslinje na tom mjestu ne treba biti pregusto i treba biti isprekidano slobodnim vodenim površinama, kako bi suci mogli pratiti put, kojim se patka kreće. Kada je patka izvan vidokruga, pozove se pas i vodič ga bez ogrlice položi na „mjesto pada“.

Pas treba izraditi trag patke nastao hodanjem i trag patke u vodi (plivajući trag) dok ne nađe patku i potom je s voljom i ustrajnošću strasno progoni. Ocjenjuje se sigurnost u slijeđenju traga na kopnu i traga u vodi (plivajućeg traga), upotreba i osjetljivost nosa – reakcije psa na svaki dašak mirisa – kao i revnost i ustrajnost psa. Ako pas naiđe na živu patku, ali je ne zgrabi iako je za to očigledno imao mogućnost i priliku, disciplina se ocjenjuje s nula (0) bodova. Dogodili se da patka ispliva na čistu vodu neobraslu šašem ili trskom i poslije pet (5) minuta se ne vrati u gustiš, sudac će ako smatra potrebnim narediti odstrijel.

Zgrabi li pas patku ili je uzme nakon što je po uputi suca ustrijeljena, te je donese bez greške, plivajući iz duboke vode, pokazani rad se ocjenjuje u disciplini „Donošenje patke iz duboke vode“.

Zakaže li pas pri donošenju, ili ne donese patku bez greške treba ga ispitati u disciplini „Donošenje patke iz duboke vode“.

Za vrijeme rada vodič smije s psom upravljati vidnim i zvučnim signalima. Skretanje pažnje psa bacanjem kamenja ili pucanjem u smjeru patke dovodi do smanjenja bodova. Rad u vodi za puštenom patkom može trajati 10 minuta.

Greške su : slobodno pretraživanje uokolo, gubljenje njušnog kontakta s patkom, prijevremeno skretanje i izlaženje iz duboke vode.

#### b) Donošenje patke iz duboke vode

Voda u kojoj se ispituje ova disciplina je stajaća i duboka već pri samoj obali. Odstreljena patka se uz istovremeno u zrak ispaljivanje pucnja iz lovačke puške baca što je moguće dalje od obale u čistu, trskom i drugim raslinjem neobraslu vodu.

Pas koji se ispituje sjedi za to vrijeme kraj vodiča na udaljenosti 10 koraka od obale. Na zapovijed vodiča pas treba najkraćim putem, mirno i valjano plivati do divljači i donijeti je bez otresanja i odlaganja na zemlju. Pas predaje patku vodiču u sjedećem položaju na udaljenosti najmanje 5 koraka od ruba vode. Loš zahvat na primjer za krilo smatra se greškom. Ako loš zahvat pas popravi u vodi ili neposredno nakon izlaska iz vode, greška se otklanja.

Nikako se ne radi o popravku zahvata ako pas pusti patku i digne glavu.

Greškom se smatra otresanje psa nakon izlaska iz vode, kao i ako vodič oduzme psu patku prije nego što je ovaj sjeo. Ove greške uvjetuju smanjivanje broja bodova. Pas koji nakon izlaska iz vode ili prilikom predaje vodiču ispusti patku na zemlju može u ovoj disciplini postići najviše 2 boda.

## 5. DONOŠENJE

Pas mora svu nađenu divljač odmah bez zapovjedi punim ustima uzeti i radosno donijeti svojem vodiču i predati u sjedećem položaju. Pod pravilnim donošenjem podrazumjeva se da pas svoj zahvat prilagodi vrsti i težini divljači i divljač spretno donese. Odloži li pas nakratko divljač koju treba donijeti, bez da digne glavu kako bi popravio zahvat, to ne treba smatrati greškom. Prejako zagrizanje koje smanjuje uporabnu vrijednost divljači i nesiguran zahvat koji bi mogao imati za posljedicu ispadanje divljači, predstavlja grešku. Nerado puštanje divljači vodiču, umanjuje broj bodova. Greška je također ako pas odloži divljač koju treba donijeti ili je donese tek na poziv. Nakon što je pas zgrabio divljač, zapovjedi vodiča povlače smanjenje bodova.

## 6. VODLJIVOST

Vodljivost je suradnja s vodičem na terenu. Stupanj vodljivosti pokazuje se u volji psa da u svakom trenutku bude u vezi sa svojim vodičem. Od retrievera se traži da se njime može upravljati na terenu zvučnim – akustičnim i vidnim – optičkim signalima.

Vodljivost je nasljedno uvjetovana, ali do punog izražaja dolazi samo primjenom dobrog i pravilnog postupka sa psom tijekom njegova odgoja i obuke. Vodljivost se promatra tijekom cijelog ispita rada.

## 7. VOLJA ZA RAD

Volja za rad pokazuje se u želji kojom pas obavlja radne zadatke. Načelno je poželjan retriever koji radi s voljom, radosno i lovačkim žarom. Tijekom cijelog ispita rada treba pratiti s kakvom upornošću i strašću pas radi na terenu.

Do smanjenja bodova dovodi na primjer bezvoljan rad, sporo odazivanje na naredbe, oklijevajuće prihvaćanje vode i nezainteresiranost za divljač.

## OCJENJIVANJE

Za svaki rad pokazan u nekoj disciplini treba dodijeliti odgovarajući broj bodova. Prema visini broja bodova vrši se rangiranje pasa.

Vodič može povući svojeg psa s ispita rada ako ovaj u nekoj od disciplina ne postigne traženi minimalni broj bodova. Povlačenje psa s ispita mora vodič prijaviti sucu prije početka posljednje ispitne discipline.

Suci psa isključuju iz daljnjeg ispitivanja ukoliko je plašljiv na pucanj, nakon bilo koje discipline donošenja koju pas ne izvrši, ako zakapa divljač ili je oštećuje zubima. Tijekom ispita mogu suci nadalje isključiti :

- pse koji svojim ponašanjem ometaju ispit rada,
- vodiče pasa koji se ne pokoravaju zapovjedima voditelja ispita odnosno suca.

Pas može dobiti ocjenu odličan, vrlo dobar i dobar ako u svim disciplinama pokaže rezultate i postigne odgovarajući broj bodova. Pas je i onda položio ispit rada u donošenju ako iz jedne od navedenih disciplina :

- ponašanje na stajalištu,
- vodljivost na povodniku,
- slobodno slijeđenje uz nogu,

nije postigao niti jedan bod. Takav pas može postići najviše ocjenu dobar, ukoliko je postigao minimalni broj bodova za ocjenu dobar.

Minimalni brojevi bodova :

- za ocjenu odličan od 142 do 173 bodova
- za ocjenu vrlo dobar od 125 do 141 boda
- za ocjenu dobar od 84 do 124 bodova.

Pas s najvećim brojem bodova pobjednik je na ispitu rada retrievera u donošenju.

U slučaju jednakog broja bodova, prednost treba dati psu koji je postigao veći broj bodova u svim disciplinama donošenja.

Pas s položenim ispitom rada u donošenju ima pravo na upis u razred radnih pasa na klubskim, nacionalnim i međunarodnim izložbama.

Prilikom objave rezultata i podjele ocjenbenih lista vodičima, sudac će dati kratki osvrt na rad pasa koji su se istakli na ispitu rada retrievera s donošenjem.

## SVESTRANI ISPIT RADA RETRIVERA

Svestrani ispit rada retrievera je radni ispit kojeg je glavni zadatak otkrivanje pasa u svrhu uspješnog provođenja lova i prenošenja razumijevanja za obuku, te uvođenje takvih pasa u najšire krugove lovstva.

Pas koji je položio takav ispit mora uz pravilno vođenje i potrebnu vježbu i u praksi pokazati istinski rad radnog psa.

Svestrani ispit rada retrievera provodi se u jesen u vrijeme lovne sezone. Nedopustivo je da se cijeli svestrani ispit rada retrievera održi u jednom danu. Uvjet za sudjelovanje na svestranom ispitu rada retrievera je položen ispit prirođenih osobina.

Na svestranom ispitu rada retrievera psi se u svim ispitnim disciplinama ocjenjuju pojedinačno, osim discipline „Ponašanje na stajalištu“. Na jednoj radnoj manifestaciji svestrani ispit rada može se izvesti u dva programa :

- a) **Svestrani ispit rada retrievera**
- b) **Svestrani ispit rada retrievera s donošenjem patke s potapanjem**

Ako se neki od vodiča na svestranom ispitu rada retrivera odluči za program „Svestrani ispit rada retrivera s donošenjem patke s potapanjem“ ova se disciplina izvodi umjesto discipline „Donošenje patke iz duboke vode“.

Za svestrani ispit rada retrivera s donošenjem patke s potapanjem popunjava se odgovarajuća ocjenbena lista. Oba programa svestranog ispita rada retrivera su jednake vrijednosti.

#### SVESTRANI ISPIT RADA RETRIVERA

Na tom ispitu ispituju se i ocjenjuju slijedeće discipline:

1. POSLUŠNOST
  - a) Ponašanje na stajalištu 8 bodova
  - b) Vodljivost na povodniku 4 boda
  - c) Slobodno slijeđenje uz nogu 8 bodova
  - d) Odložljivost s pucnjem 8 bodova.

Discipline 1 a, b, c, d ispituju se kao prve u određenom slijedu, pri čemu se psi plašljivi na pucanj odmah eliminiraju iz ispita.

- e) Poslušnost u polju, šumi i vodi 12 bodova

Promatra se i uzima u obzir za vrijeme cijelog ispita.

2. RAD U POLJU
  - a) Vučna staza pernstje divljači 16 bodova
  - b) Slobodno traženje dva komada pernstje divljači 16 bodova
3. RAD U ŠUMI
  - a) Vučna staza dlakave divljači 16 bodova
  - b) Slobodno traženje dva komada divljači (fazana i zec) 16 bodova
4. RAD U VODI
  - a) Rad u vodi za puštenom patkom 16 bodova
  - b) Donošenje patke iz duboke vode 8 bodova
  - c) Donošenje 2 komada pernstje divljači preko vode 20 bodova
5. DONOŠENJE
  - a) zeca – kunića 8 bodova
  - b) fazana – trčke 8 bodova
  - c) patke 8 bodova
6. RAD NA KRVNOM TRAGU 20 bodova
7. VODLJIVOST 12 bodova

Promatra se i uzima u obzir za vrijeme cijelog ispita.

8. VOLJA ZA RAD 9 bodova

Pas može osvojiti ukupno 213 bodova.

#### SVESTRANI ISPIT RADA RETRIVERA S DONOŠENJEM PATKE S POTAPANJEM

Na tom ispitu ispituju se i ocjenjuju slijedeće discipline:

1. POSLUŠNOST
  - a) Ponašanje na stajalištu 8 bodova
  - b) Vodljivost na povodniku 4 boda
  - c) Slobodno slijeđenje uz nogu 8 bodova
  - d) Odložljivost s pucnjem 8 bodova.

Discipline 1 a, b, c, d ispituju se kao prve u određenom slijedu, pri čemu se psi plašljivi na pucanj odmah eliminiraju iz ispita.

- e) Poslušnost u polju, šumi i vodi 12 bodova

Promatra se i uzima u obzir za vrijeme cijelog ispita.

2. RAD U POLJU
  - a) Vučna staza pernstje divljači 16 bodova
  - b) Slobodno traženje dva komada pernstje divljači 16 bodova

3. RAD U ŠUMI	
a) Vučna staza dlakave divljači	16 bodova
b) Slobodno traženje dva komada divljači (fazan i zec)	16 bodova
4. RAD U VODI	
a) Rad u vodi za puštenom patkom	16 bodova
b) Donošenje patke s potapanjem	20 bodova
c) Donošenje 2 komada pernate divljači preko vode	20 bodova
5. DONOŠENJE	
a) zeca – kunića	8 bodova
b) fazana – trčke	8 bodova
c) patke	8 bodova
6. RAD NA KRVNOM TRAGU	20 bodova
7. VODLJIVOST	12 bodova
Promatra se i uzima u obzir za vrijeme cijelog ispita.	
8. VOLJA ZA RAD	9 bodova

Pas može osvojiti ukupno 225 bodova.

### 1. POSLUŠNOST

#### a) Ponašanje na stajalištu

Pse treba postaviti uzduž kakve žice, šikare, kukuruza ili slično, u razmaku od 20 koraka. S druge strane živice, unutar šikare ili kukuruza pogoniči (pomoćno osobljena na ispitu rada ili vodiči s vezanim psima koji čekaju na red), hodaju uzduž postavljenih pasa i prave buku vikom, udaranjem batinom o živicu, po grmlju ili po kukuruzu s povremenim pucanjem u zrak iz lovačke puške. Sudac se postavi tako da ima pregled nad svakim psom.

Kod ove discipline pas na stajalištu treba biti slobodan ili privezan, u ležećem ili sjedećem položaju i ponašati se potpuno mirno.

Na ocjenu nema utjecaja da li pas sjedi ili leži. Ako je pas na stajalištu privezan, to snižava kod inače besprijekornog rada ocjenu za 4 boda. Greške su: cviljenje, lajanje, ustajanje, potezanje povodnika, udaljavanje s mjesta, opetovane opomene od strane vodiča. Udaljavanje s mjesta, lajanje i neprestano cviljenje treba vrednovati s nula (0) bodova.

#### b) Vodljivost na povodniku

Vodljivost na povodniku treba promatrati tijekom cijelog ispita, i ponašanje psa na povodniku, uzeti u obzir kod konačne ocjene. Ova disciplina se ispituje u vezi sa disciplinama „Slobodno slijeđenje uz nogu“ i „Odloživost s pucnjem“.

Vodič ide sa svojim psom s udaljenosti od oko 100 koraka prema onom mjestu gdje psa treba odložiti. Prvih 50 koraka vodič vodi psa privezanog sa strane. Pri tom pas treba ići ili neznatno iza ili pokraj vodiča tako da pleća psa maksimalno dosižu visinu koljena vodiča. Maksimalni broj bodova dobiva samo onaj pas na kojeg vodič ne mora utjecati.

Greške su: opetovane opomene, natezanje i trzanje povodnika, od strane psa, kao i skretanje. Prilikom zaustavljanja vodiča pas mora sjesti bez zapovjedi.

#### c) Slobodno slijeđenje uz nogu

Nakon što je pas bio vođen 50 koraka na povodniku, sudac izdaje naredbu „slobodno uz nogu“. Vodič treba tada odvezati povodnik, a da pas od njega ne skrene ili ne pobjegne. Pas se prilikom slobodnog slijeđenja uz nogu mora ponašati jednako kao i za vrijeme vođenja na povodniku. Greške treba ocjenjivati kao kod discipline „vodljivost na povodniku“.

#### d) Odloživost s pucnjem

Nakon 50 koraka slobodnog slijeđenja uz nogu vodič odlaže (poliježe) svoga psa znakom ili tihom zapovjedi. Vodič odlazi - bez da se osvrće na svog psa – polako se šecujući do iza određenog visokog zaklona. Tamo se po uputi suca nakon oko minute ispaljuje iz lovačke puške prvi hitac, a nakon oko 10 - 20 sekundi drugi. Nakon oko minute poslije drugog pucnja vodič se polako vraća svojem psu, posjedne ga i veže na povodnik.

Odloživost psa pomoću predmeta (povodnika, naprtnjača i sl.) snižuje ocjenu za 2 boda. Sjeganje psa snižuje ocjenu za 2 boda, ustajanje za 4 boda, udaljavanje od mjesta do 3



koraka za 6 bodova. Udalji li se pas više od tri koraka od svog mjesta dobiva nula (0) bodova. Isto tako dobiva nula (0) bodova ako cvili, laje ili ga vodič odloži silom.

e) Poslušnost u polju, šumi i vodi

Poslušnost se sastoji u tome da se pas tijekom cijelog ispita rado i radosno odaziva pozivu, primijećenom zvižduku ili znaku vodiča. Poslušnost se očituje i u visokom stupnju vodljivosti tijekom cijelog ispita. Ona se manifestira i u tome što se pas tijekom rada mirno ponaša u odnosu na druge pse, ne zateže povodnik, ne laje i ne zavija čime dokazuje da sigurno ne ometa niti u lovu.

#### VUČNA STAZA – OPĆE NAPOMENE

Kod rada na vučnoj stazi pas koji inače većinom traži uzdignutim nosom, treba pokazati da zna spustiti nos čim nanjuši ranjenu divljač. Pas treba zavoje izraditi sigurno, brzo i samostalno. Kada skrene s vučne staze, treba pokušati samostalno naći nastavak vučne staze, i na kraju položenu divljač brzo donijeti svom vodiču.

Pas se pri ovom radu treba usredotočiti na vučnu stazu i pokazati volju za rad.

Vučna staza treba biti položena s vjetrom u leđa. Ukoliko nije moguće drugačije, s vjetrom s boka, ali nikako protiv vjetra. Treba izbjegavati svježe obrađene njive.

Ako se vučna staza izrađuje s bočnim vjetrom i pas ide paralelno s pravcem vučne staze ne treba snižavati ocjenu rada.

Pas ne smije promatrati izradu vučne staze. Vučnu stazu treba polagati sudac ili pripravnik za suca, odnosno za to, po sucu, osposobljen pomoćnik. Na kraju vučne staze jedan od sudaca vrši funkciju suca kraj divljači. Vučnu stazu treba za svakog psa polagati neposredno prije njegovog prozivanja. Sudac kraj divljači mora se postaviti na odgovarajućoj udaljenosti od završetka vučne staze, najmanje 50 koraka, tako da ga pas ne može niti vidjeti niti nanjušiti. Sudac kraj divljači treba promatrati da li pas dolazi do divljači slijeđenjem traga ili slobodnim traženjem, što naravno snižava ocjenu, i da li divljač odmah uzima.

Za svakog psa mora biti upotrebljen besprijekoran primjerak divljači. Za vučenje upotrebljen i na kraju vučne staze izložen primjerak divljači ne ostavlja se u udubljenju u tlu niti iza grma. Na kraju vučne staze mora biti izložen primjerak divljači kojim je bila izrađena vučna staza. Gledatelji moraju biti udaljeni od „nastrijela“ najmanje 50 koraka. U blizini završetka vučne staze ne smiju se nalaziti gledatelji.

Sudac koji vrši funkciju kod nastrijela, pokazuje vodiču psa početak i smjer vučne staze. Vodič smije svog psa nakon postavljanja na vučnu stazu voditi najviše 20 koraka. Skrene li pas sa vučne staze u pogrešnom smjeru, vodič ima pravo, u zadanom vremenu, svojeg psa postaviti još dva puta na vučnu stazu i potaknuti ga na traženje. Svako ponovljeno postavljanje na vučnu stazu snižava broj bodova za inače besprijekoran rad za 4 boda.

Ako pas dođe do izložene divljači i ne uzme je, rad na vučnoj stazi ne može biti položen. Psi koji zubima oštećuju divljač ili je zakopaju, eliminiraju se sa ispita. Izloženu divljač mora uzeti samostalno. Optičke i akustičke zapovjedi nakon postavljanja na vučnu stazu snižavaju broj bodova. Skrene li pas za vrijeme izrade vučne staze, slijediti svježi trag zdrave divljači ili divljači u prolazu, ali se potom samostalno korigira, napuštanje staze ne treba smatrati greškom.

Razmak od vučne staze do vučne staze mora u svim dijelovima iznositi oko 120 koraka.

Svakom psu treba staviti na raspolaganje svježu vučnu stazu. Vučna staza na kojoj je jedan pas zakazao, ne smije biti dodijeljena niti jednom drugom psu.

Ocjenjivanje rada na vučnoj stazi dijeli se na:

- samu izradu vučne staze i
- način donošenja.

Grešku kod rada na vučnoj stazi predstavlja i rad bez kontakta putem nosa, slobodno traženje izgubljene divljači, prijevremeno vraćanje, kao i ne uzimanje divljači.

Budući je donošenje vučene divljači bitan sastavni dio rada na vučnoj stazi, rad psa koji ne donese divljač, može biti samo nula (0) bodova.

Kod načina donošenja treba ocijenjivati:

- uzimanje divljači,
- rad donošenja do vodiča,
- predaja divljači vodiču.

U slučaju da pas popravi zahvat divljači i pri tom ispusti divljač, to ne treba ocijeniti kao grešku.

Za dodjeljivanje rezervne vučne staze treba imati na umu slijedeće:

- Zakaže li pas vlastitom greškom, nema pravo na rezervnu vučnu stazu.
- Rezervna vučna staza smije se samo onda dodijeliti ako je pas uslijed izvanrednog ometanja bio onemogućen završiti započetu radnju i time doveden do greške. Ometanje od strane divljači ne smatra se izvanrednim ometanjem.
- Rad na rezervnoj vučnoj stazi treba u potpunosti iznova ocijeniti. Prethodni pogrešni rad ne uzima se u obzir.

## 2. RAD U POLJU

### a) Vučna staza pernate divljači

Vučna staza se polaže tako da se po mogućnosti još topao primjerak pernate divljači (fazan, trčka, patka) povlači po preglednom terenu 200 koraka uz uključivanje jednog približno pravokutnog zavoja i odloži na otvorenom polju, nikako u udubljenju ili iza grma. Početak vučne staze „nastrijel“ treba naznačiti pomoću pojedinačnih pera vučne divljači. Budući je donošenje vučne divljači bitan sastavni dio na vučnoj stazi, rad psa koji nije donio divljač mora biti ocijenjen s nula (0) bodova. Što se tiče ostalog vrijede opće napomene o vučnoj stazi.

### b) Slobodno traženje 2 komada pernate divljači

Ovaj se rad izvodi pri vjetru u leđa ili pobočnim vjetrom na poljskom terenu s gustim ne previsokim raslinjem, 20 do 30 centimetara, neposredno nakon izlaganja divljači za traženje. Na udaljenosti od 80 koraka od stajališta vodiča i psa, bacaju se 2 komada pernate divljači. Kut između 2 komada divljači – gledano s polazišta, iznosi 90 stupnjeva. Divljač za traženje mora biti bačena vodiču sa suprotne strane u poljski zaklon. Pas kojeg će se ispitivati ne smije to gledati. Položaj divljači za traženje odnosno njihov smijer priopćuje se vodiču.

Vodič utvrđuje redoslijed donošenja izloženih primjeraka divljači. Vodič će izdati psu zapovijed da na primjer najprije traži i donese divljač bačenu s lijeve strane od polazišta, a zatim traži i donese divljač bačenu s desne strane stajališta.

Vodič odvezuje psa na polazištu i tu treba ostati za čitavo vrijeme rada psa. Upućivanje psa može se vršiti putem vidnih – vizualnih ili zvučnih – auditivnih znakova.

Opetovane glasne zapovijedi i svako otkrivanje pravca prema divljači smanjuje broj bodova. Ako pas ne donese primjerak divljači prema redoslijedu kakav je naznačio vodič, rad psa može u najboljem slučaju biti ocijenjen sa 4 boda.

Ocjenjuje se volja psa za nalaženje i donošenje. Pas mora pokazati da hoće naći i donijeti divljač. Pas koji primjećenu divljač kod prvokratnog nalaženja ne uzme samostalno tj. bez utjecaja vodiča mora biti ocijenjen s nula (0) bodova.

## Vrednovanje:

Donešeno divljači	Vremenski period	Bodovi
2 donešena komada	za 5 minuta	<b>16</b>
2 donešena komada	za 7 minuta	<b>12</b>
2 donešena komada	za 10 minuta	<b>8</b>
1 donešeni komad	za 5 minuta	<b>8</b>
1 donešeni komad	za 7 minuta	<b>4</b>
niti jedan donešeni komad	za 10 minuta	<b>0</b>

## 3. RAD U ŠUMI

### a) Vučna staza dlakave divljači

Duljina vučne staze dlakave divljači iznosi 300 koraka uz uključivanje dva približno pravokutna zavoja. Posljednjih 200 koraka vučna staza mora biti položena u šumi ili nekom drugom zaklonu.

Vučna staza dlakave divljači polaže se svježe ubijenim zecom ili kunićem kome se nožem probodu grudí. Upotrebljen zec ili kunić mora biti približno jednak veličini odraslih primjeraka. Početak vučne staze „nastrijel“ treba naznačiti pramenovima dlake vučene divljači.

Budući je donošenje vučene divljači bitni sastavni dio rada na vučnoj stazi, rad psa koji nije donio divljač mora biti ocjenjen s nula (0) bodova.

Što se tiče ostalog vrijede opće napomene o vučnoj stazi.

b) Slobodno traženje 2 komada dlakave divljači

Na obraslu površinu – šumski teren s dobrim zaklonom – grmlje ili paprat – od oko 50 x 50 m veličine, bacaju se vodiču sa suprotne strane 1 komad dlakave (zec ili kunić) i 1 komad pernate divljači (fazan, trčka ili patka). Bacanje se treba po mogućnosti izvršiti protiv vjetra, obavezno u odsutnosti vodiča i psa.

Vodič dovodi psa na povodniku do označene površine, odvezuje ga i izdaje zapovijed za traženje izgubljene divljači. Upućivanje psa može se vršiti putem vidnih ili zvučnih znakova. Vodič ne smije stupiti na površinu za traženje, ali smije hodati uzduž rubne linije s koje je pustio psa. Opetovane, glasne naredbe i svako otkrivanje pravca prema divljači umanjuje broj bodova. Pas mora pokazati da hoće tražiti, naći i donijeti nađenu divljač. Pas koji primjećenu divljač kod prvokratnog nalaženja ne uzme samostalno tj. bez utjecaja vodiča mora biti ocjenjen s nula (0) bodova.

**Vrednovanje:**

Donešeno divljači	Vremenski period	Bodovi
2 donešena komada	za 5 minuta	16
2 donešena komada	za 7 minuta	12
2 donešena komada	za 10 minuta	8
1 donešeni komad	za 5 minuta	8
1 donešeni komad	za 7 minuta	4
niti jedan donešeni komad	za 10 minuta	0

4. RAD U VODI

a) Rad u vodi za puštenom patkom

Za rad u vodi treba koristiti divlje patke kojima je na krilima iščupano perje. Perje ne treba rezati, jer se do zime neće obnoviti. Patka se postavi na obalu, bez da vodič i pas to gledaju. Nakon što se mjesto „pada“ označi s nekoliko pera, patka se potjera u vodu. Raslinje na tom mjestu ne treba biti pregusto i treba biti isprekidano slobodnim vodenim površinama, kako bi suci mogli pratiti put, kojim se patka kreće. Kada je patka izvan vidokruga, pozove se pas i vodič ga bez ogrlice položi na „mjesto pada“.

Pas treba izraditi trag patke nastao hodanjem i trag patke u vodi (plivajući trag) dok ne nađe patku i potom je s voljom i ustrajnošću strasno progoni. Ocjenjuje se sigurnost u slijeđenju traga na kopnu i traga u vodi (plivajućeg traga), upotreba i osjetljivost nosa – reakcije psa na svaki dašak mirisa – kao i revnost i ustrajnost psa. Ako pas naiđe na živu patku, ali je ne zgrabi iako je za to očigledno imao mogućnost i priliku, disciplina se ocjenjuje s nula (0) bodova.

Dogodili se da patka ispliva na čistu vodu neobraslu šašem ili trskom i proslje pet (5) minuta se ne vrati u gustiš, sudac će ako smatra potrebnim narediti odstrijel. Zgrabi li pas patku ili je uzme nakon što je po uputi suca ustrijeljena, te je donese bez greške, plivajući iz duboke vode, pokazani rad se ocjenjuje u disciplini „Donošenje patke iz duboke vode“.

Zakaže li pas pri donošenju, ili ne donese patku bez greške treba ga ispitati u disciplini „Donošenje patke iz duboke vode“.

Za vrijeme rada vodič smije s psom upravljati vidnim i zvučnim signalima. Skretanje pažnje psa bacanjem kamenja ili pucanjem u smjeru patke dovodi do smanjenja bodova. Rad u vodi za puštenom patkom može trajati 10 minuta.

Greške su : slobodno pretraživanje uokolo, gubljenje njušnog kontakta s patkom, prijevremeno skretanje i izlaženje iz duboke vode.

b) Donošenje patke iz duboke vode

Voda u kojoj se ispituje ova disciplina je stajaća ili tekuća i duboka već pri samoj obali. Odstreljena patka se uz istovremeno u zrak ispaljivanje pucnja iz lovačke puške baca što je moguće dalje od obale u čistu, trskom i drugim raslinjem neobraslu vodu.

Pas koji se ispituje sjedi za to vrijeme kraj vodiča na udaljenosti 10 koraka od obale. Na zapovijed vodiča pas treba najkraćim putem, mirno i valjano plivati do divljači i donijeti je bez otresanja i odlaganja na zemlju. Pas predaje patku vodiču udaljenom od ruba vode najmanje 5 koraka u sjedećem položaju. Loš zahvat na primjer za krilo smatra se greškom. Ako loš zahvat pas popravi u vodi ili neposredno nakon izlaska iz vode, greška se otklanja.

Nikako se ne radi o popravku zahvata ako pas pusti patku i digne glavu.

Greškom se smatra otresanje psa nakon izlaska iz vode, kao i ako vodič oduzme psu patku prije nego što je ovaj sjeo. Ove greške uvjetuju smanjivanje broja bodova. Pas koji nakon izlaska iz vode ili prilikom predaje vodiču ispusti patku na zemlju može u ovoj disciplini postići najviše 2 boda.

c) **Donošenje dva komada pernate divljači preko vode**

Na suprotnoj obali oko 20 – 30 metara široke vode izlažu se 2 komada pernate divljači na razmaku 15 – 20 koraka. Divljač mora biti za pse nevidljiva – skrivena u raslinju na udaljenosti najviše 10 – 15 koraka od ruba vode. Sa stajališta koje je odredio sudac, vodič šalje psa bez ogrlice preko vode. Pas treba potražiti i donijeti pernatu divljač i to oba komada jedan za drugim, ali ne prema nekom određenom redoslijedu. Do suprotne obale pas treba doći preko vode. Ocjenjuje se vodljivost, volja za nalaženje i rad donošenja divljači.

Maksimalno vrijeme rada može iznositi 15 minuta.

**Vrednovanje:**

Donešeno divljači	Vremenski period	Bodovi
2 donešena komada	za 5 minuta	<b>20</b>
2 donešena komada	za 10 minuta	<b>15</b>
2 donešena komada	za 15 minuta	<b>10</b>
1 donešeni komad	za 5 minuta	<b>10</b>
1 donešeni komad	za 15 minuta	<b>5</b>
niti jedan donešeni komad	za 15 minuta	<b>0</b>

d) **Donošenje patke s potapanjem**

Donošenje patke iz duboke vode s potapanjem ocjenjuje se u vodi dubine jedan metar. Odstreljenu patku treba opteretiti tako da prilikom pada u vodu potone. Sudac uz istovremeno ispaljeni pucanj u zrak iz lovačke puške baca opterećenu patku što je moguće dalje od obale. Pas koji promatra rad suca na udaljenosti 10 koraka od ruba vode, mora na zapovjed vodiča, bez ogrlice, krenuti po patku, zaroniti i potopljenu patku donijeti vodiču koji je udaljen 5 koraka od ruba vode. Pas mora predati patku u sjedećem položaju.

Loš zahvat za krilo smatra se greškom. Ako loš zahvat pas popravi u vodi ili neposredno nakon izlaska iz vode, greška se otklanja. Nikako se ne radi o popravku zahvata ako pas pusti patku i podigne glavu. Greškom se smatra otresanje psa nakon izlaska iz vode, kao i ako vodič oduzme patku psu prije nego je ovaj sjeo. Ove greške uvjetuju smanjenje broja bodova. Pas koji nakon izlaska iz vode ili prilikom predaje vodiču ispusti patku na zemlju može u ovoj disciplini postići najviše 5 bodova.

Za pravilno izvršenje discipline „Donošenje patke s potapanjem“ pas može dobiti 20 bodova.

**5. DONOŠENJE**

Pas mora svu nađenu divljač odmah samostalno i bez zapovjedi vodiča punim ustima uzeti i radosno donijeti svojem vodiču i predati u sjedećem položaju. Pod pravilnim donošenjem podrazumjeva se da pas svoj zahvat prilagodi vrsti i težini divljači i divljač spretno donese. Odloži li pas nakratko divljač koju treba donijeti, bez da digne glavu kako bi popravio zahvat, to ne treba smatrati greškom.

Prejako zagrizanje koje smanjuje uporabnu vrijednost divljači i nesiguran zahvat, na primjer za krilo, koji bi mogao imati za posljedicu ispadanje divljači, predstavlja grešku. Nerado puštanje divljači vodiču, umanjuje broj bodova. Greška je također ako pas odloži divljač koju treba donijeti ili je donese tek na poziv. Nakon što je pas zgrabio divljač, zapovjedi vodiča povlače smanjenje bodova.

**6. RAD NA KRVNOM TRAGU**

Duljina krvnog traga iznosi 600 koraka s dva tupokutna zavoja i jednim ležištem (zalijeganjem) ranjene divljači. Količina krvi iznosi ¼ litre. Krvni trag treba odstajati preko noći barem 12 sati. Na krvnom tragu rad se ocjenjuje samo na povodniku.

Pripreme za rad na krvnom tragu:

-Za planiranje, obilježavanje i polaganje umjetnog krvnog traga mora biti angažiran naročito iskusan sudac, koji osobno nadgleda polaganje tragova i pri ispitivanju sudjeluje u ocjenjivanju.

-Umjetni trag srneće ili slične divljači mora se polagati u šumi. U izuzetnom slučaju prvih 100 koraka može biti na čistini (livada, njiva, ali ne svježe izorana oranica).

-Početak krvnog traga treba označiti komadom papira veličine ¼ arka (format A5). Na papir treba napisati redni broj traga, datum i vrijeme postavljanja. Pravac traga označava se grančicom.

-Cijeli trag dugačak je 600 koraka s 2 tupokutna zavoja. Prvi zavoj izvodi se na 200 koraka, a drugi na 400 koraka. Prvih 100 koraka trag treba položiti u približno ravnom smjeru.

-Na prvom zavoju mora biti označen ležaj (zalijeganje) ranjene divljači. Ležaj (zalijeganje) ranjene divljači treba jasno obilježiti povećanom količinom krvi i komadićem kosti, pluća i slično, koji potječe od tražene divljači.

-Dozvoljeno je označavanje pravca krvnog traga papirom, nanošenjem vapna i sl. Na obrnutoj strani drveća od smjera kretanja. Isto tako je dozvoljeno posebno označavanje ležaja (zalijeganja) ranjene divljači, kao i zavoja.

-Trag se polaže komadićem pjenaste gume ili kapanjem krvlju divljači iste vrste. Pjenasta guma za polaganje traga je 6 cm<sup>2</sup> i 2 cm debljine. Pjenastu gumu treba pričvrstiti na kraju dugog štapa. Za krv je najprikladnija limenka od konzerve, veličine jedne litre. Spužva se umoči u krv i lagano otare o rub limenke. Nakon toga se svaki drugi korak pritisne na zemlju, a ponovo se umoči u krv poslije svakih 5 otisaka. Ukupna količina krvi za trag od 600 koraka je ¼ litre (250 ml). Dopušteno je koristiti krv koja je bila svježa duboko smrznuta. Kemijski dodaci za očuvanje svježine nisu dopušteni, osim kuhinjske soli. Ako se umjetni trag postavlja kapanjem krvi, najbolje je uzeti prozirnu staklenu bocu. U praznoj staklenoj boci je u svakom trenutku vidljiva količina krvi. Boca se zatvori čepom na kojem je načinjen otvor toliko velik da krv nesmetano kaplje. Prilikom polaganja krvnog traga treba na svaki drugi korak kapnuti kap krvi.

-Krvni trag mora odstajati preko noći bar 12 sati.

-Na kraju krvnog traga izlaže se primjerak srneće ili slične divljači. Ako se izlaže već rasporeni primjerak divljači, mjesto raspora treba brižljivo zašiti. Divljač ne smije biti položena u neko udubljenje.

-Krvni trag se smije polagati samo od nastrijela prema divljači, a ne obrnuto.

-Kod polaganja krvnog traga sudac i njegovi pomoćnici smiju hodati samo po istom tragu. Polagač traga mora uvijek hodati posljednji.

-Krv mora za sve tragove jednog svestranog ispita rada biti jednaka.

-Razmak između pojedinih krvnih tragova mora posvuda iznositi najmanje 150 koraka.

-Svakom psu mora biti stavljen na raspolaganje približno jednako vrijedan i propisno načinjen trag.

-Pomoćnici, odnosno suci koji izlažu divljač na kraju traga moraju se toliko udaljiti od divljači u zaklon da ih pas ne može ni nanjušiti ni vidjeti. Naročito treba paziti na smjer vjetra. Kod izlaganja divljači ne smije se prijeći preko krvnog traga.

-Trajanje rada na krvnom tragu iznosi najviše 30 minuta.

Provođenje rada na krvnom tragu:

-Rad na umjetnom krvnom tragu mora biti čisti rad na dugom povodniku.

-Pas treba vodiča, na barem osam (8) metara dugom potpuno odmotanom radnom povodniku, dovesti do divljači. Pri radu cijeli remen mora biti opušten, a vodič ga drži pri kraju.

-Rad psa i vodiča promatraju i kontroliraju barem 2 suca. Suci ih slijede na razmaku od oko 25 koraka.

-Eventualni gledatelji trebaju se zadržavati na razmaku od barem 60 koraka od psa koji radi, i ne smiju svojim pomaganjem nikako ometati. Na zahtjev vodiča psa ili sudaca gledateljstvo može biti isključeno. Drugi psi ne smiju ulaziti na ispitni teren.

-Kod isključivo rada na povodniku koji treba ocijeniti, bitno je ustanoviti kako pas slijedi krvni trag. Pas treba slijediti trag mirno, staloženo, koncentrirano niskim nosom tako da ga vodič može slijediti bez žurbe. Najvažniji je zadatak sudaca da otkriju one pse koji pokazuju volju da slijede trag da napreduju na njemu, te koji se trude da nakon skretanja s traga sami ponovno nađu trag.

-Sudac treba upozoriti vodiča da je pas izvan traga ako se udalji od traga oko 60 koraka. Moguća su najviše tri (3) popravka na sudačku intervenciju. Svaki popravak smanjuje ocjenu za četiri (4) boda. Ako se pas sam popravi (kada je s pravog traga skrenuo 20 – 30 koraka) to se ne ocjenjuje negativno, naprotiv to je dobar rad. Jedan popravak na intervenciju samog vodiča se isto tako ne računa negativno. Više intervencija vodiča pokazuje nesigurnost psa u radu po tragu i radi toga se umanjuje broj bodova. Opetovano i svjesno orijentiranje vodiča prema znakovima pravca traga, također dovodi do smanjenja broja bodova.

-Pas mora doći do izložene divljači.

-Ako pas ne dođe do izložene divljači, u zadanom vremenu, ne može položiti ispit.

-Pravo na rezervni trag postoji samo onda ako vodič psa primjeti tijekom ispita krupne propuste odnosno objektivne greške i odmah ih priopći sucu.

-Ako je jedan pas radio na tragu, ni jedan drugi pas ne smije biti ispitan na tom tragu.

## 7. VODLJIVOST

Vodljivost je suradnja s vodičem na terenu. Stupanj vodljivosti pokazuje se u volji psa da u svakom trenutku bude u vezi sa svojim vodičem. Od retrievera se traži da se njime može upravljati na terenu zvučnim – akustičnim i vidnim – optičkim signalima.

Vodljivost je nasljedno uvjetovana, ali do punog izražaja dolazi samo primjenom dobrog i pravilnog postupka sa psom tijekom njegova odgoja i obuke. Vodljivost se promatra tijekom cijelog ispita rada.

## 8. VOLJA ZA RAD

Volja za rad pokazuje se u želji kojom pas obavlja radne zadatke. Načelno je poželjan retriever koji radi s voljom, radosno i lovačkim žarom. Tijekom cijelog ispita rada treba pratiti s kakvom upornošću i strašću pas radi na terenu.

Do smanjenja bodova dovodi na primjer bezvoljan rad, sporo odazivanje na naredbe, oklijevajuće prihvaćanje vode i nezainteresiranost za divljač.

## OCJENJIVANJE

Za svaki rad pokazan u nekoj disciplini treba dodijeliti odgovarajući broj bodova. Prema visini broja bodova vrši se rangiranje pasa.

Vodič može povući svojeg psa s ispita rada ako ovaj u nekoj od disciplina ne postigne traženi minimalni broj bodova. Povlačenje psa s ispita mora vodič prijaviti sucu prije početka posljednje ispitne discipline.

Suci psa isključuju iz daljnjeg ispitivanja ukoliko je plašljiv na pucanj, nakon bilo koje discipline donošenja koju pas ne izvrši, ako zakapa divljač ili je oštećuje zubima. Tijekom ispita mogu suci nadalje isključiti :

- pse koji svojim ponašanjem ometaju ispit rada,
- vodiče pasa koji se ne pokoravaju zapovjedima voditelja ispita odnosno suca.

Razlog isključenja treba napisati u ispitnom zapisniku.

Pas može dobiti ocjenu odličan, vrlo dobar i dobar ako u svim disciplinama pokaže rezultate i postigne odgovarajući broj bodova. Pas je i onda položio ispit rada u donošenju ako iz jedne od navedenih disciplina :

- ponašanje na stajalištu,
- vodljivost na povodniku,
- slobodno slijeđenje uz nogu,

nije postigao niti jedan bod. Takav pas može postići najviše ocjenu dobar, ukoliko je postigao minimalni broj bodova za ocjenu dobar.

Svestrani ispit rada retrivera – minimalni brojevi bodova :

- za ocjenu odličan od 181 do 213 bodova
- za ocjenu vrlo dobar od 160 do 180 boda
- za ocjenu dobar od 107 do 159 bodova.

Svestrani ispit rada retrivera s donošenjem patke s potapanjem – minimalni brojevi bodova :

- za ocjenu odličan od 192 do 225 bodova
- za ocjenu vrlo dobar od 169 do 191 boda
- za ocjenu dobar od 113 do 168 bodova.

Pas s najvećim brojem bodova pobjednik je na svestranom ispitu rada retrivera bez obzira na program.

U slučaju jednakog broja bodova, prednost treba dati onom psu koji je postigao veći broj bodova u svim disciplinama donošenja.

Pas s položenim svestranim ispitom rada bez obzira na program ima pravo na upis u razred radnih pasa na klubskim, nacionalnim i međunarodnim izložbama.

Prilikom objave rezultata i podjele ocjenbenih lista vodičima, sudac će dati kratki osvrt na rad pasa koji su se istakli na svestranom ispitu rada retrivera.